08/09/2021

Κουτσούμπας: «Ένωσες τους αετούς με τους χρυσούς αγγέλους»

/ Επικαιρότητα

«Ένωσες τους τρανούς αετούς με τους χρυσούς αγγέλους» είπε ο Γενικός Γραμματέας του ΚΚΕ στον επικήδειό του προς τον Μίκη Θεοδωράκη στην τελετή αποχαιρετισμού, που ολοκληρώθηκε προ ολίγου στη Μητρόπολη Αθηνών. «Με τα τραγούδια σου σε αποχαιρετάμε Μίκη, όπως αξίζει σε εκείνους που λεβέντικα ροβόλησαν τον κόσμο…». «Αθάνατος, Μίκη», είπε στο τέλος της συναισθηματικά φορτισμένης ομιλίας του ο κ. Κουτσούμπας, κάνοντας λόγο για τα μηνυμάτα που φτάνουν από όλες τις γωνιές του πλανήτη.

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ:

Ολόκληρη η ομιλία Κουτσούμπα:

«Βροντάνε στράτες κι αγορές» μετά την είδηση του χαμού σου, αγαπημένε μας Μίκη

Πλήθος ανθρώπων από όλες τις ηλικίες, απ’ όλες τις γενιές βρίσκονται τις τρεις αυτές μέρες εδώ για να σε αποχαιρετήσουν.

Σεμνά, μα όχι βουβά.

Με τα τραγούδια σου σε αποχαιρετάμε, όπως αξίζει σε εκείνους που λεβέντικα ροβόλισαν τον κόσμο.

Και ένας ψίθυρος περνά από στόμα σε στόμα: «Χωρίς τον Μίκη θα ήμασταν αλλιώς».

Και έτσι είναι. Χωρίς εσένα θα ήμασταν αλλιώς.

Φράγμα μεγαλόπρεπο στη λήθη, ένα δοξαστικό στην εποποιία του λαού μας τον 20ο αιώνα, είναι το έργο σου.

Αποστόμωσε όσους προσπαθούν να μαυρίσουν τη μνήμη της, διόρθωσε τα ψέματα, έκανε έναν ολόκληρο λαό να νιώθει περηφάνια για την κληρονομιά του και θαυμασμό για εκείνους που με τον αγώνα τους την τιμούν και προσπαθούν να τη μεγαλώσουν.

Ορμητική, επαναστατική, φλογισμένη από το πάθος, μια κατάφαση είναι η μουσική σου ότι ο κόσμος μας χρειάζεται και μπορεί ν’ αλλάξει.

Με το αστραφτερό σπαθί της, εκτοπίζοντας τον φόβο, την ηττοπάθεια, την αδιαφορία, σαλπίζει νέο ξεκίνημα, πυρπολεί τα όνειρα, «πολιορκεί το “κοίταζε τη δουλειά σου”», γεμίζει με ήλιο τις καρδιές.

Μας έδειξες τη δύναμη του ελληνικού λαού, τη δύναμη των λαών του κόσμου.

Χωρίς αμφιβολία ήξερες καλά να εδραιώνεις την πίστη πως το δίκιο, η ειρήνη, η ευτυχία, είναι πράγματα κατορθωτά.

Όσο ρωμαλέα και στιβαρά αναμετριέται η τέχνη σου με την αδικία, τόσο τρυφερά

και απαλά ξέρει να θωπεύει τα όμορφα και τα καλά στη ζωή και τον κόσμο.

Έσμιξες «τους τρανούς αητούς με τους χρυσούς αγγέλους», μαθαίνοντάς μας πως για να είσαι δυνατός, πρέπει να είσαι ευαίσθητος.

Με ιερή αφοσίωση καλλιέργησες αυτή την ευαισθησία μας, μάς έμαθες, πως μέσα στις καταιγίδες, μπορούμε να κρατηθούμε από ένα λουλούδι.

Είχες εμπιστοσύνη στο λαό.

Πίστευες, κι όχι άδικα, πως μόνο ο λαός μπορεί να κατανοήσει και να κατακτήσει τα ανώτερα δημιουργήματα του ανθρώπου, τέτοια όπως η τέχνη, η ποίηση, η μουσική.

Αρκεί να του δώσει κάποιος τα κλειδιά.

Γι’ αυτό δεν μελοποίησες μόνο έξοχα τον ποιητικό λόγο, χωρίς να τον προδίδεις. Τον αναδημιούργησες και τον παρέδωσες με εκείνη τη μορφή που μπαίνει κατ’ ευθείαν στη λαϊκή ψυχή.

«Έφερες την ποίηση στο τραπέζι του λαού, πλάι στο ποτήρι και το ψωμί του», όπως έγραφε για σένα ο Γιάννης Ρίτσος.

Δεν είναι μόνο ο «Επιτάφιος», η ανεπανάληπτη αυτή συνομιλία της μουσικής σου με την ποίηση του Ρίτσου, που μέσα και από τις συγκλονιστικές ερμηνείες του Μπιθικώτση και του Χιώτη, έγινε ένας διαχρονικός λαϊκός θρήνος και ύμνος μαζί στον θάνατο που γονιμοποιεί το μέλλον.

Πέτυχες να μιλήσεις με την υψιπετή ποίηση στη λαϊκή ψυχή, ακόμα και μέσα από απαιτητικές και ασυνήθιστες στο λαϊκό αυτί μουσικές φόρμες, όπως αυτές

-στο «Άξιον Εστί» του Ελύτη,
-στο «Επιφάνεια – Αβέρωφ» του Σεφέρη,
-στο «Πνευματικό Εμβατήριο» του Άγγελου Σικελιανού,
-στο «Κάντο Χενεράλ» του Πάβλο Νερούδα κ.ά.

Δίχως άλλο, χωρίς εσένα οδηγητή και πρωτεργάτη αυτής της νέας τέχνης, η μουσική θα ήταν αλλιώς.

Βαθύς ποταμός, ακόμα ανεξερεύνητος είναι το έργο σου.

Σ’ αυτό συνυπάρχουν όλα σχεδόν τα είδη της μουσικής:

Από τους λαϊκούς δρόμους και το δημοτικό τραγούδι ως την αρχαία τραγωδία, το

βυζαντινό μέλος, τη συμφωνική μουσική, το κλασσικό τραγούδι, τα ορατόρια.

Σου το χρωστάμε λοιπόν, να φροντίσουμε να ανοιχτούν διάπλατα στον κόσμο όλοι οι θησαυροί της μουσικής σου.

Σου το χρωστάμε να συνεχίσουμε να διεκδικούμε το μεγάλο όνειρό σου να φτάσουν στο λαό οι θησαυροί σε όλη την ιστορία της μουσικής, μέχρι αυτό ατόφιο να εκπληρωθεί σε μια ανώτερη μορφή κοινωνίας, όπου όλα τα μέλη της θα μπορούν να κατανοούν και να απολαμβάνουν την τέχνη. Ακόμα και το πιο δύσκολο και αφηρημένο είδος της, τη μουσική, αυτή την τέχνη που από μικρό παιδί, από τότε που πρωτοάκουσες την 9η Συμφωνία του Μπετόβεν, σου πήρε το μυαλό και σ' έκανε να βλέπεις με τα μάτια της τον κόσμο.

«Οι αγώνες και η μουσική είναι τόσο δεμένα πια μέσα μου, ώστε δεν μπορώ να φανταστώ ούτε αγώνες χωρίς τραγούδι, ούτε τραγούδι χωρίς αγώνα» έλεγες.

Σ' όλη τη ζωή σου με το ένα χέρι κρατούσες το τουφέκι και με το άλλο τις παρτιτούρες σου.

Και αυτό δεν είναι αλληγορία.

Μέχρι και στη Μακρόνησο, σ' αυτό τον εφιαλτικό τόπο των μαρτυρίων, εσύ έγραφες μουσική.
Εκεί έγραψες και το πρώτο συμφωνικό έργο σου, τη Συμφωνία για τη Μακρόνησο.

Εκεί κατάλαβες πόσο ευεργετική είναι η δημιουργία, όταν πρέπει να αντέξεις τον πόνο και την κτηνωδία, πόσο ευγενική γίνεται για τους γενναίους, αυτούς που μένουν όρθιοι και δε χαμηλώνουν το βλέμμα τους.

Στο ερώτημα για ποιόν δημιουργείς, πάντα απαντούσες: Για το λαό.

«Και όταν ακόμα συνθέτω συμφωνικά έργα πάντοτε έχω στο νου μου το λαό. Φιλοδοξώ να γίνω κατανοητός από τους απλούς εργαζόμενους ανθρώπους, γιατί έχω πίστη ότι αυτοί αποτελούν τη βασική δύναμη που σπρώχνει μπροστά την ιστορία», είχες δηλώσει όταν σου απονεμήθηκε το βραβείο Λένιν.

Κι έπειτα πάλι συνήθιζες συχνά να επαναλαμβάνεις πως «Ό,τι φτιάξαμε το πήραμε από το λαό και στο λαό το επιστρέφουμε».
Και δεν ήταν σεμνοτυφία.

Είχες βαθιά συνείδηση ότι για το προσωπικό καλλιτεχνικό σου επίτευγμα, σπουδαίο ρόλο έπαιξε η εποχή σου, ότι στον ιδιαίτερο τρόπο της τέχνης σου, αντανακλούσαν οι πράξεις του λαού.

Αυτό άλλωστε είναι το μυστικό της μεγάλης, της αληθινής τέχνης, της τέχνης που συλλαμβάνει τον σφυγμό της εποχής και αφουγκράζεται το επερχόμενο.
Να αντλεί τη δύναμή της από την ανθρωπιά, από τα βάσανα, τους καημούς, τις μνήμες και τις ελπίδες του λαού, και αυτή την ανθρωπιά να την επιστρέφει πάλι στους δημιουργούς της.

Μια βαθύτερη όμως συνείδηση της ανθρωπιάς: Τη συνείδηση της δύναμης, που μόνο ο άνθρωπος μέσα σε όλα τα πλάσματα διαθέτει, να υποτάσσει τον κόσμο γύρω του, στην ανάγκη του για δίκιο και ευτυχία, να τον μετασχηματίζει στα μέτρα του.

Έτσι, γράφοντας για τον δικό σου λαό, είδες τη μουσική σου να σπάει τα σύνορα της χώρας, καθώς η γλώσσα της έχει την οικουμενικότητα από τα κοινά βάσανα, τις ελπίδες, τα οράματα «όλων των τίμιων ανθρώπων της Γης που αγωνίζονται ενάντια στην τυραννία, τη βία και την εκμετάλλευση», αγγίζει τις καρδιές όλων των λαϊκών ανθρώπων ανεξάρτητα από εθνικότητα, γλώσσα, θρησκεία, φυλή.

Γι’ αυτό δεκάδες συλλυπητήρια μηνύματα καταφτάνουν αυτές τις μέρες από όλες της γωνιές της Γης από Κομμουνιστικά, από Εργατικά Κόμματα, από πολλές άλλες προοδευτικές οργανώσεις από όλες τις ηπείρους.
Από κείνους που νοιώθουν σαν να έχασαν έναν δικό τους άνθρωπο.

«Ο καλλιτέχνης, που ζει και δημιουργεί μέσα στην πάλη, εξασφαλίζει ξεχωριστή θέση για το έργο του» δήλωνες.
Και πράγματι το έργο σου έκανε θρύψαλα τον μύθο, ότι η δέσμευση καταστρέφει την τέχνη.
Το έργο σου είναι τρανή απόδειξη ότι η μεγάλη τέχνη είναι πάντα πολιτική, είτε το γνωρίζει είτε δεν το γνωρίζει ο δημιουργός της.

Πίστευες ακλόνητα πως η συμμετοχή σου στη λαϊκή δράση, ήταν αυτή που “έδινε ρεύμα”, που “έβαζε φωτιά” στη δημιουργία σου, πως δεν αρκεί ο καλλιτέχνης μόνο με το έργο του να είναι κοντά στο λαό, αλλά και με την ίδια του τη ζωή.
«Να μην ξεχωρίζει τη ζωή του από τη ζωή του εργαζόμενου, από τη ζωή του πρωτοπόρου λαϊκού αγωνιστή», «να είναι ένας απλός στρατιώτης στην ακατάβλητη στρατιά των λαϊκών ανθρώπων» που μάχονται για τη ζωή.

Δικά σου τα λόγια.

Έτσι, πορεύτηκες κι εσύ μαζί με τους αδικημένους σε δρόμους που έκαιγαν.
Από νωρίς, «πήρες του ήλιου το δρόμο, κρεμώντας τη λύρα τη δίκαιη στον ώμο», για το λαό μας, για όλους τους λαούς, ως άλλος Σολωμός, ως άλλος βάρδος της ελευθερίας, με όλα τα προτάγματα της δικής μας εποχής.
Από 17 κιόλας χρονών οργανώθηκες στο ΕΑΜ και λίγο μετά στο ΚΚΕ παίρνοντας μέρος στην Εθνική μας Αντίσταση.

Τον Δεκέμβρη του ΄44 πολέμησες στη μάχη της Αθήνας, με τον 1ο Λόχο του 1ου Τάγματος του Εφεδρικού ΕΛΑΣ.
Και ήταν τόση η περηφάνια σου για τη συμμετοχή σου σ’ αυτή την κορυφαία στιγμή της ταξικής πάλης στη χώρα μας, που πολλά χρόνια αργότερα θα πεις πως «αν υπήρχε επιτύμβιο επίγραμμα που θα επιθυμούσες να χαραχτεί στον τάφο σου, θα ήταν: Πολέμησε τον Δεκέμβρη».
Μετά την ήττα του Δημοκρατικού Στρατού, μοιράστηκες με τους συντρόφους σου τις άγριες διώξεις του αστικού κράτους εξόριστος στην Ικαρία και έπειτα στη Μακρόνησο όπου βασανίστηκες φρικτά.

Εκεί είναι, με τα δικά σου λόγια, που έσπασε το «εγώ» και έγινε τελεσίδικα «εμείς».
Στη συνέχεια αγωνίστηκες μέσα από την ΕΔΑ και τους Λαμπράκηδες για την κοινωνική και πολιτιστική αναγέννηση, ενώ «πλήρωσες» με νέες δοκιμασίες, φυλακές και εξορίες, την παράνομη δράση σου ενάντια στη δικτατορία των συνταγματαρχών το 1967.

Με τις αμέτρητες συναυλίες σου στο εξωτερικό μέχρι την πτώση της δικτατορίας μετέφερες σε όλο τον κόσμο το μήνυμα της αντίστασης και της λευτεριάς, και έπειτα σε όλη την Ελλάδα.

Τα τραγούδια σου, που τα λέγαμε μυστικά όλα τα μαύρα εκείνα χρόνια, κατέκλυσαν τα πάντα, τις ταβέρνες, τα γιαπιά, τα σχολειά, τα πανεπιστήμια, τις εκδρομές, τις συντροφιές, τις διαδηλώσεις.
Στις συγκλονιστικές συναυλίες σου και στα Φεστιβάλ της ΚΝΕ, μέσα σε μια μέθεξη της μουσικής σου με τον κόσμο, αποθεωνόταν η πίστη πως με τους αγώνες μας θα αλλάξουμε τον κόσμο για να ξημερώσει ένα καλύτερο αύριο.

Τα χρόνια αυτά έδωσες τη μάχη ως υποψήφιος του ΚΚΕ για το δήμο της Αθήνας, ενώ το 1981 και το 1985 ως βουλευτής του Κόμματος υπερασπίστηκες τα δικαιώματα των εργαζόμενων, του λαού. Από κάθε μετερίζι στη σκέψη σου πρυτάνευε ο αγώνας για την “ενότητα των Ελλήνων”.

Πολύπλευρος και πολυτάλαντος, διανοούμενος καθώς ήσουν, δεν περιορίστηκες στη μουσική, αλλά με το χαρισματικό λόγο σου έγραψες ένα σωρό βιβλία εκείνα τα χρόνια.

Το ξεχωριστό, όμως, στην περίπτωσή σου είναι ότι η καλλιτεχνική ιδιοφυΐα σου συναντήθηκε με μια προσωπικότητα ανήσυχη και άγρυπνη, που ένοιωθε πάντα την ανάγκη να ξεπερνά τον εαυτό της.

Έτσι συνέχιζες μέχρι το τέλος να το δίνεις το «παρών» σε όλες τις κρίσιμες στιγμές που ακολούθησαν, παίρνοντας το μέρος της αλήθειας και της δικαιοσύνης. Μετά την ανατροπή του σοσιαλισμού και τη νίκη της αντεπανάστασης στη Σοβιετική Ένωση και τις άλλες σοσιαλιστικές χώρες, δεν λύγισες.

«Κι όμως σταθήκαμε όρθιοι κι αυτό δεν πρέπει να το ξεχνάμε ποτέ, πως το οφείλουμε στα δάκρυα και τις θυσίες αυτών των χιλιάδων και χιλιάδων πρωτοπόρων αγωνιστών, που έπεσαν ακολουθώντας τις σημαίες και τα λάβαρα με το κόκκινο αίμα, που φλόγιζαν, εξακολουθούν να φλογίζουν, τις καρδιές όσων πάλευαν και παλεύουν για την ελευθερία, την ειρήνη, το δίκαιο, τα δικαιώματα του λαού μας και όλων των λαών της γης», είχες πει τότε.

Σταθερά στις επάλξεις του διεθνισμού, ασταμάτητα υποστήριζες την αδερφική φιλία του ελληνικού με τον τούρκικο λαό και το δίκαιο αγώνα του Παλαιστινιακού λαού.

Πολεμώντας «τους λύκους που διψούν για αίμα και σεργιανούν στην περιοχή μας» διοργάνωσες το 1999 την ιστορική συναυλία με τη συμμετοχή όλων των μεγάλων Ελλήνων τραγουδιστών ενάντια στην ιμπεριαλιστική επέμβαση και τους βομβαρδισμούς στη Γιουγκοσλαβία, και καταδίκασες, με τις ξεκάθαρες δημόσια εκφρασμένες θέσεις σου τις κρίσιμες στιγμές, τα «τσακάλια του αντικομμουνισμού», όπως τα ονόμασες, τα αντικομμουνιστικά μνημόνια του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την ανιστόρητη εξομοίωση «των θυμάτων με τους θύτες, των εγκληματιών με τους ήρωες, των κατακτητών με τους απελευθερωτές και των ναζιστών με τους κομμουνιστές».

Παρών δήλωσες και στη δίκη της εγκληματικής, ναζιστικής οργάνωσης Χρυσής Αυγής.

Παρών και στο δίκαιο αγώνα του λαού μας για την κατάργηση των μνημονίων και όλων των αντεργατικών εφαρμοστικών νόμων τους.

Η αλήθεια είναι, όπως και γνωστό σε όλους, πως δεν συμφωνούσαμε πάντα με τις πολιτικές πρωτοβουλίες σου, όμως αυτό που μένει, το υστερόγραφο της δόξας, είναι η τεράστια παρακαταθήκη του έργου σου και η πολιτική διαθήκη που μας άφησες, "σβήνοντας τις λεπτομέρειες" και κρατώντας τα "Μεγάλα Μεγέθη".

Το ότι "τα πιο κρίσιμα, τα δυνατά, τα ώριμα χρόνια σου τα πέρασες κάτω από τη σημαία του ΚΚΕ".

Δεν σε αποχαιρετούμε σύντροφε Μίκη, γιατί εσύ δεν έφυγες.

Μέσα στις φλέβες μας είσαι. Θα 'σαι για πάντα μέσα σ' όλα εκείνα που γι' αυτά πολέμησες, θα 'σαι για πάντα σ' όλους τους ποταμούς του κόσμου.

Κι όταν "θα πάρουν τα όνειρα εκδίκηση" και γύρω μας θα λάμπει η λιόλουστη ζωή θα είσαι κι εσύ, τρανός, όπως πάντα, στις μεγάλες στιγμές, παρών.

Γιατί το έργο σου έγινε ελπιδοφόρος αναγεννητικός «ανάκουστος κελαηδισμός» για τον ελληνικό λαό, για όλους τους λαούς, στη σύγχρονη ιστορική εποχή της ανατολής της νέας κοινωνίας χωρίς εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο. Για την Ελευθερία σε όλες της τις μορφές: Πνευματική, ηθική, πολιτική, κοινωνική, για την πλήρη, αληθινή ελευθερία.
Στο φέρετρό σου σηκώνεται, υψώνει τη γροθιά της «κι αντριεύει και θεριεύει» η Ελλάδα!

Σύντροφε Μίκη,

Είσαι «φως που πατεί χαρούμενο τον Άδη»!

Φως επαναστατικό «στην κορφή του Ολύμπου αριστερά»... Φως που «ολούθε λαμπυρίζει», όπως έγραψαν αυτές τις μέρες γερμανικές εφημερίδες.

Ένα «φως που καίει». «Τέκνο της ανάγκης κι ώριμο τέκνο της οργής»!

Όπως ήθελες θα γίνει, όπως το προδιέγραψες με την πολιτική διαθήκη σου «στους μεγάλους δρόμους κάτω από τις αφίσσες», με τα αθάνατα τραγούδια σου.
Θα τον «σηκώσουμε τον ήλιο πάνω από την Ελλάδα». Θα τον «σηκώσουμε τον ήλιο πάνω από τον κόσμο».

Όταν απόψε το πλοίο θα σαλπάρει από τον Πειραιά, για να διασχίσει τα γαλάζια νερά της ελληνικής θάλασσας για να σε οδηγήσει στην τελευταία σου κατοικία,

στον τόπο καταγωγής σου, στο Γαλατά Χανίων, στην αγαπημένη σου Κρήτη, σύμφωνα με την επιθυμία σου, όλη η Ελλάδα θα σε συνοδεύει με τα τραγούδια σου.

Γιατί για σένα, για να δανειστούμε στίχους από το μεγαλείο του Σολωμού, «ο ουρανός καμάρωνε κι η γη χειροκροτούσε»...

Αθάνατος Μίκη!